

ЖУРНАЛ «НАША КУЛЬТУРА»
(Вінніпег, листопад 1951 р. — жовтень 1953 р.):
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА
ДУХОВНОСТІ УКРАЇНЦІВ ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Наталія Прокопенко

*молодший науковий співробітник відділу бібліотекознавства
ЛННБ України ім. В. Стефаника*

Проаналізовано публікації та визначено ідейно-політичну спрямованість журналу «Наша культура» (Вінніпег, 1951–1953). Розглянуто, як упродовж дворічного існування змінювалась структура і тематика публікацій журналу. Висвітлено вплив головного редактора часопису Івана Огієнка на формування національної свідомості та духовності українців у діаспорі.

Ключові слова: *Іван Огієнко, журнал «Наша культура» (Вінніпег, 1951–1953), Канада, українська діаспора, україномовна преса.*

The influence of the editor in chief Ivan Ohijenko with the content of the magazine «Nasha Kultura» (Winnipeg, 1951–1953) and the publications are analysed, the ideological and political orientation of magazine is defined. Is considered how during two years the structure of magazine and the subjects of research changed.

Keywords: *Ivan Ohijenko, magazine «Nasha Kultura» (Winnipeg, 1951–1953), Canada, ukrainian diaspora, the ukrainian language press.*

Проанализированы публикации и определена идейно-политическая направленность журнала «Наша культура» (Виннипег, 1951–1953). Рассмотрено, как на протяжении двухлетнего существования менялась структура и тематика публикаций журнала. Освещено влияние главного редактора журнала Ивана Огиенко на формирование национального сознания и духовности украинцев в диаспоре.

Ключевые слова: *Иван Огиенко, журнал «Наша культура» (Виннипег, 1951–1953), Канада, украинская диаспора, украиноязычная пресса.*

Один із важливих напрямів сучасного пресознавства — дослідження української періодики, яка видавалася за кордоном, — засвідчує, що для розвитку національної культури не існує територіальних меж. Культурно-освітня еліта, яка через суспільно-політичні

події змушена була покинути рідну землю, на чужині пропагувала та розвивала свою історію, культуру, освіту та науку. Діяльність інтелігенції в еміграції, зокрема в Канаді, де існувала одна з найчисленніших українських діаспор, була складовою ланкою українського історико-культурного процесу, у т. ч. видавничого.

Серед україномовної преси в Канаді важливе місце посідає журнал «Наша культура», який вперше вийшов у листопаді 1951 р. (всього побачило світ 21 число) за редакцією Івана Огієнка. Його відкриває програмна стаття редактора «Творімо українську культуру всіма силами нації! Новий місячник “Наша Культура”», де зазначено, що журнал є продовженням видань «Рідна Мова» (Варшава, 1933–1939), «Наша Культура» (Варшава, 1935–1937), «Слово Істини» (Канада, 1947–1951). Редактор окреслив головну мету видання: «служити широким українським масам на еміграції» та запобігти «викривленню нашої вікової культури» ворогом, який «запасів Україну, й свідомо нищить цю культуру до останку, бо добре знає, що знищивши цю культуру, він нищить саму Україну, раниць її в саме серце ...» [48, с. 5].

Редакційно-видавничій діяльності Івана Огієнка дослідники приділили чимало уваги, журнал «Наша культура» теж потрапив у їхнє поле зору. Йому присвячено окремий розділ у монографії Володимира Ляхощького [18], де автор розглянув культурологічну концепцію журналу, з’ясував причини та умови появи видання, проаналізував опубліковані у ньому матеріали. В додатку він подав список праць Івана Огієнка, надрукованих у журналі. Бібліографічні матеріали «Нашої культури» (Вінніпег, 1951–1953) В. Ляхощький докладно розглянув у праці «Тільки книжка принесе волю українському народові ... : книга, бібліотека, архів у житті та діяльності Івана Огієнка (митрополита Іларіона)» [19].

Роль місячника в культурно-національному відродженні України розкрито в статті Євгенії Сохацької [45], яка зазначила, що матеріали, опубліковані на сторінках журналу, «можуть слугувати прикладом для сучасної журналістики щодо забезпечення національної ідентичності та глибокої актуальності» [45, с. 206]. Микола Тимошик у своїй публікації [49] розкрив причини появи журналу, проаналізував програму видання, подав список дописувачів і тематику їх досліджень. Тетяна Воротняк розглянула структуру

журналу, охарактеризувала рубрики та їх наповнення [9], особливу увагу звернула на публікації, що висвітлюють культурологічні та освітні питання. Автор також визначила роль і місце часопису в культурно-освітньому житті української діаспори Канади [8].

У Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника підготовлено до друку систематичний покажчик змісту журналу «Наша культура» (Вінніпег, листопад 1951 — жовтень 1953), що став продовженням бібліографічного видання «Наша культура» (1935–1937): систематичний покажчик змісту», який виходив у Варшаві [21]. Покажчики розкривають зміст, всебічно та об'єктивно інформують про наповнення журналів, відображають редакційно-видавничу діяльність Івана Огієнка. У процесі підготовки згаданих видань виокремився масив публікацій, наскрізною темою яких є збереження національної ідентичності українців на чужині. Особливо чітко він окреслився у вінніпезькому виданні часопису, який і став предметом дослідження.

Метою нашої публікації є аналіз тематичного спектру матеріалів на сторінках журналу «Наша культура» (Вінніпег, 1951–1953), а також визначення впливу головного редактора на зміст та інформаційну наповненість статей і хронікальних повідомлень. Крім того, простежено, як упродовж виходу часопису змінювались його структура та проблематика досліджень і як це вплинуло на формування національної свідомості та духовності українців поза межами батьківщини.

Оскільки «Наша культура» була продовженням варшавського журналу, Іван Огієнко зберіг його гасло «Творімо українську культуру всіма силами нації!» та зовнішній вигляд (крім набору тексту, який у новому виданні поданий у два стовпчики). Структура журналу у перших номерах також відповідала варшавському, та з часом його наповнення набуло більш релігійного спрямування, з'явилися нові рубрики: «Хроніка церковного життя», «Наше церковне життя. Відповідь на запити Читачів», «Вселенська церква», «Українська православна церква». Це пов'язано передусім із переконанням Івана Огієнка, що «з глибокої давнини в нас стали синонімами: православний і українець» [29, с. 17]. Чимало статей на релігійну тематику належить самому митрополиту Іларіону, якого Надзвичайний Собор Української Православної церкви в

Канаді 8 серпня 1951 р. обрав митрополитом Української Православної Церкви в Канаді.

У числах 4, 5 і 7 за 1952 р. опубліковано склад наукового комітету журналу «Наша культура»: І. Огієнко, Г. Метюк, П. Ковалів, Н. Полонська-Василенко, К. Біда, О. Нестеренко, О. Оглоблин. До видавничого комітету увійшли: Г. Блок, І. Кирилюк, Ф. Рекрут, до адміністрації — Л. Огієнко-Біда. Вони працювали за адресою: «Nasha Kultura», 804 Magnus Ave., Winnipeg, Man., Canada; від жовтня 1952 р. адреса редакції змінилася: «Nasha Kultura», 101 Cathedral Ave., Winnipeg, Man., Canada.

Дописувачами журналу стали визначні українські вчені — П. Ковалів, О. Оглоблин, К. Антонович, Н. Полонська-Василенко, В. Сеньютович-Бережний, В. Шугаєвський, С. Килимник, Я. Рудницький, Б. Жук. Вони були авторами журналу варшавського періоду, тому й в еміграції підтримали Івана Огієнка, продовживши співпрацю у відновленому пресодруці. Своєю участю вчені забезпечили високий науковий рівень журналу і допомогли головному редактору формувати національну свідомість та духовність українців на чужині, виховувати патріотичного читача. У програмній статті «Творімо українську культуру всіма силами нації!» Іван Огієнко окреслив завдання журналу: «спинити й винародовлення наших братів, й викривлення нашої вікової культури» та «давати належний матеріал і для неї [молоді], щоб вияснювати їй високу вартість своєї української культури» [48, с. 7]. Добір публікацій у журналі підпорядкований цій меті. Привертають увагу статті, присвячені українській історії, зокрема Пантелеймона Коваліва «Український народ як нація» [16], у якій мовознавець розглянув ментальність українського народу, його культуру (мистецтво, фольклор, література), мову, релігію і довів, що українці — «це тисячолітній народ, що створив великі скарби своєї культури, має свою історичну традицію; збудував свою національну Церкву, створив свої звичаї; витворив свою художню літературу, свої багатства пісні; нарешті, розвинув собі багату національну мову» [16, с. 12]. Ці складові дають підставу українському народу вважатися нацією. Продовжила тему Наталія Полонська-Василенко, яка охарактеризувала визначні історичні постаті, зокрема княгині Ольги [40] та київського князя Аскольда [41], дослідила їхній життєвий шлях, оцінила заслуги

і досягнення, розглянула процес поширення християнства на Русі, який був тривалим і складним. Валентин Шугаєвський простежив трагічну історію нищення та руйнації пам'яток української культури. Особливу увагу автор звернув на радянський період, втрати у Другій світовій війні. Не обминув замовчувану сталінською владою, але «відому всьому світові», тему голодомору 1931–1932 рр. [56, чис. 5, с. 12]. Підсумовуючи, автор зазначив: «мало цих пам'яток, дуже мало лишилось для вивчення історії культури Українського Народу» і закликав українців «дбайливо ставитись до тих пам'яток, що їх він має в своєму розпорядженні, і піклуватися про те, щоб і в дальшому вони не загинули. ... Це патріотичний обов'язок кожного українця!» [56, чис. 6, с. 30].

Стан літератури в Україні радянського періоду висвітлив літературознавець Костянтин Біда у праці «“Ідеологія” советської літератури» [2]: «в колізії з літературною дійсністю в СРСР впало жертвою вже багато визначних українських талантів. Вони або наклали на себе руки, або були „зліквідовані”... Своєю смертю вони засвідчили, що мистецтво не може дальше існувати там, де нема свободи людини» [2, с. 30].

Друкуючи такі матеріали на сторінках місячника, Іван Огієнко показував світовій спільноті, що насправді відбувалося на його батьківщині. Нищівна критика більшовицького режиму простежується і в публікаціях редактора, зокрема в статті «Інфляція людини» він різко висловився про окупаційну владу: «отрує марксизму-комунізму густо стелиться всім світом і вбиває авторитет Людини», «в СРСР більше дбається про скотину, як про Людину» [28, с. 16]. Згадуючи в інформаційних повідомленнях про штучний голод в Україні [47], про жорстокі процеси, які відбуваються в Радянській Україні в культурному житті: науці [13], літературі [42], мові [3], мистецтві [6; 20], театрі [44; 50], Іван Огієнко сприяв формуванню національної пам'яті сучасного покоління.

Заслугове на згадку стаття відомого українського геральдиста Миколи Битинського «Печатка князя Льва Даниловича» [1], в якій автор полемізує з Іваном Крип'якевичем, який стверджував, що на печатці лев зображений на чотирьох лапах і тому має негеральдичну поставу. М. Битинський спростував це твердження і довів: «поставу лева таки геральдична», тому що «впливи геральдичної

європейської культури на знаковій системі Західньої України позначились вже дуже рано, і гербові витвори тодішніх княжих часів оформлювались досить досконало» [1, с. 28]. Автор проаналізував також образ озброєного вояка на реверсі печатки, який символізує військову славу й міць. Традиція розташовувати на печатках піших і кінних лицарів стала зародком українського запорізького герба та герба Гетьманщини з образом лицаря-козака, озброєного самопалом.

З-поміж дискусійних статей виокремимо також публікацію Степана Гаєвського (єпископ Сильвестр) «Історичне викривлення. 700-ліття коронації короля Данила» [10]. Предметом полеміки стала дата святкування коронування князя Данила Галицького — грудень 1253 р. Автор висловив свою думку про перебіг цієї історичної події. Дата коронації Данила Галицького досі залишається дискусійною. Львівський історик Микола Котляр вважає, що найвірогідніше ця подія відбулась у жовтні-листопаді 1253 р. [17, с. 300], дехто з науковців датує її 1253-им р. [7, с. 273; 51, с. 102], а дехто — 7 жовтня 1253 р. [52].

Поряд із знанням історії важливим способом збереження національної самобутності українців є вивчення і шанування давніх традицій. У статті «Червоне яєчко» [38] Іван Огієнко зазначив, що з давніх часів у християн існує звичай на Великдень обмінюватися крашанками, пофарбованими у червоний колір, що символізує наше відродження кров'ю Ісуса Христа. Цю тему продовжив С. Килимник, описавши у статті «Писанка» [15] давні українські традиції: виконання гаївок і веснянок, малювання писанок. Дослідник, систематизувавши зображення на писанках, зазначив, що на них «не просто орнамент-фантазія поодиноких людей», а «візерунки на писанках мали алегоричний та умовний анімастичний зміст, і відповідали цілком синкретичним грам-молитвам на святі Весни — гаївок-веснянок» [15, с. 36]. Ці традиції не втратили своєї актуальності, тому залишаються ціннісною складовою духовної культури українського народу.

Привертають увагу статті Бориса Жука «Орнамент та техніка золотих сережок Великокняжої доби Київської Русі» [11] та «Українське килимарство» [12]. Автор висвітлив розвиток українського мистецтва XI–XIII ст. на основі матеріалу, який зібрав у м. Києві

під час археологічних розкопок. Вироби декоративно-прикладного мистецтва українських майстрів дивували високою технікою виконання та художньою досконалістю.

На сторінках журналу Іван Огієнко також знаходив місце для публікацій, в яких порушувалося питання збереження пам'яток української культури. Так, у 1952 р. з'явився передрук статті «Охорона українських пам'яток» з газети «Радянське мистецтво» (1952) [39]. З неї закордонний читач дізнається, що після закінчення війни Управління в справах архітектури розробило план реставрування найцінніших пам'яток, створивши для цього науково-виробничі майстерні в Полтаві, Львові, Чернігові, Києві. Подано перелік відреставрованих об'єктів: у Чернігові — Борисоглібський монастир (пам'ятка XIII ст.), у Києві — Софіївський, Кирилівський, Андріївський собори, «Золоті ворота» та ін. Також вказано на недоліки, зокрема наведено приклади передачі пам'яток архітектури XVII–XVIII ст. торговельним установам, які не вживають жодних заходів для їх реставрування, збереження та охорони. Більше того, ці організації прибудовують до споруд господарські приміщення, а також розбирають їх з метою використання цегли для інших будов. Так, у Чернігівській області в с. Козельці собор Різдва Богородиці дозволено використовувати як складські приміщення, а у с. Зимне (Волинська обл.) колишній Свято-Успенський монастир передали у користування місцевому колгоспу. Цю тему розглянуто також у рубриці «Хроніка українського культурного життя», в якій друкували повідомлення з промовистими назвами: «Сумна доля Михайлівського монастиря» [46], «Руйнація історичних пам'яток» [43], «Нищення пам'яток української культури» [22] та ін. З них можуть почерпнути цікаві факти сучасні дослідники. Зокрема, в одній із заміток йдеться про плани побудови Державної публічної бібліотеки Академії наук на місці зруйнованого Михайлівського монастиря в Києві. За задумом більшовицької влади, висота центральної частини мала сягнути 100-110 м, що на 30 м вище від дзвіниці Києво-Печерської лаври. 1956 р. планувалось завершити будівництво частини приміщень, а загалом увесь комплекс мав включати 17 будівель. На щастя, на місці Михайлівського собору за радянських часів так нічого і не збудували, а Михайлівський Золотоверхий собор відбудували за незалежної України.

На сторінках журналу опубліковано наукові розвідки та поетичні твори Івана Огієнка, багато з яких побачили світ уперше. Більшість досліджень присвячена історії релігії та питанням мовознавства. Серед великого переліку статей можна виокремити такі: «Всесвітня трагедія. 500-ліття упадку Візантії» [26], «Благословення й освячення церковних і не церковних речей» [23], «Інфляція людини» [28], «Наш символ віри. Його повстання й історія. 1500 літній ювілей його вселенського вжитку» [32], «Початок українського друкарства» [33], «Гebraїзми в старослов'янській біблійній мові» [27] та ін. У поетичних творах «Любов» [30], «Молитва» [31], «У неділю святу» [36], «Христос Воскрес» [37] Іван Огієнко засвідчив свою щирю любов до України та біль за її долю: «я взяв своє серце малими руками, й віддано поклав Україні до ніг» («Любов»), «гарячу Молитву шепчу я: “хай в щасті росте Україна ...”» («Молитва»), «то на сполох б'ють Божі Обранці, рятувать Україну з безодні!» («У неділю святу»). Патріотична тематика поезії доповнювала та підсилювала ідейно-національну спрямованість статей і допомагала виконувати завдання часопису у вихованні духовно свідомого читача.

Від липня 1952 р. Іван Огієнко регулярно друкував у журналі свої проповіді, а також авторські виступи на радіо «Голос Канади». У них відображена суспільна та життєва позиції автора і як головного редактора, і як митрополита. У вітанні з різдвяними святами Іван Огієнко повчав: «спокій та злагода — це основи людського розвою, це та підвалина, на якій зростає культурний світ» [34, с. 17], а у великодньому зверненні до української громади закликав: «Нехай воскресне поміж нами правдива любов до своєї Батьківщини, до нашої розп'ятої України, — то воскреснемо й ми до вільного життя у своїй вільній і незалежній державі!» [24, с. 7].

У виступах на радіо «Голос Канади» митрополит Іван Огієнко також настановлював українців до духовного життя: «Церква своїм головним завданням має вчительство, — вона навчає нас правдивого чесного життя на цій землі, вона заціплює нам єдину правдиву християнську культуру» [29, с. 18], «Церква — це головна основа народнього життя, це та перша підвалина, на якій воно будується» [25, с. 13]. Іван Огієнко впродовж усього життя докладав чимало зусиль для побудови незалежної України, плекаючи мрію:

«Незабаром настане довгожданий час воскресення, і завалиться в Україні безбожна неволя, і тоді ми, Православні Церкви в Канаді й Україні, любовно подамо собі допоміжні руки ....» [35, с. 26].

Структура часопису «Наша Культура» постійно змінювалась. У перших двох номерах на звороті обкладинки друкувався розділ «Рецензії», у наступних номерах на цьому місці розмістили «Хроніку нашого культурного життя». У п'ятому числі (1952, берез.) з'явилася рубрика «Наукові замітки», а з шостого числа (1952, квіт.) — рубрика «Різне». З листопада 1952 р. на сторінках журналу збільшилася кількість публікацій релігійної тематики і відповідно створено рубрики: «Церковна хроніка» (1952, чис. 1, листоп.), «Вселенська церква», «Українська православна церква», «Наші церковні обряди й звичаї та богослужби» (1953, чис. 4/5, січ./лют.).

Однією з постійних рубрик у журналі була «Хроніка нашого культурного життя», яка декілька разів змінювала назву: «Хроніка українського культурного життя», «Хроніка культурного життя». Цю рубрику вів сам Іван Огієнко. Наповнення рубрики у кожному номері було різне (інколи «Хроніка» містила до тридцяти повідомлень), так само як і замітки мали різний обсяг: від двох рядків до докладної розповіді про зазначену подію, як-от: «Зустріч українських і німецьких психологів» [1953, чис. 8, с. 3]; «Секція Книгознавства Української Вільної Академії Наук у США» [1953, чис. 9, с. 3-4]. Коло висвітлених тем у рубриці давало читачеві уявлення про стан тогочасних суспільно-політичних, культурно-освітніх, мистецьких і літературних подій не лише в Канаді, а й у світі та в Радянській Україні. Оцінюючи тематику заміток, можна стверджувати, що більшість з них стосувалася материкової України. Ця рубрика повною мірою відображала коло зацікавлень Івана Огієнка, його невичерпну енергію, ерудицію, велику працелюбність.

До деяких повідомлень Іван Огієнко давав коментарі, які завжди були чіткими, науково виваженими та засвідчували його активну громадянську позицію. На підтвердження наведемо декілька прикладів: ««Історичний Словник української мови», над яким ціле життя своє працював проф. Є. Тимченко, оце тепер, нарешті, побачив світ. У цьому Словнику бракує цитат із українських пам'яток XI–XIII віків, бо їх заборонено сюди вносити, — з наказу «геніального мовознавця» Сталіна історія української мови має починатися

тільки з XIV-го віку» [14]; «В Києві широко готуються відзначити сторіччя з дня смерти М. В. Гоголя. З приводу цього готуються до видання твори письменника, літературні та критичні розвідки про його творчість. Гоголя, звичайно, звать росіянином» [4]; «Вирубують карпатські ліси. Кожний окупант України старається в першу чергу винищувати ліси на Карпатських горах. Німці геть чисто вигодили були деякі частини Карпат. Тепер те саме роблять московські окупанти. Вони тиснуть, щоб перевиконати плани та вивозити якнайбільше дерева. Силу дерева вивезли також і поляки» [5].

Рубрика «Рецензії» відповідно до наповнення змінювала назву: «Рецензії й огляди» (1952, чис. 5), «Рецензії, огляди, замітки» (1952, чис. 6). У цій рубриці опубліковано п'ять рецензій Івана Огієнка на різні видання і 27 відгуків на його праці.

Журнал здобув популярність не лише серед українських емігрантів у Канаді, а й у різних куточках світу. Про це свідчить рубрика «Читачі про «Нашу культуру» та її видання», в якій надруковано відгуки читачів з Бразилії, Австралії, Америки, Німеччини, Швейцарії, різних міст Канади, а також вказано періодику, яка друкувала повідомлення про журнал: «Новий Шлях» (Канада); «Свобода», «Народна Воля», «Національна Трибуна» (Америка). Позитивні відгуки читачів сприяли збільшенню кількості передплатників, ширшій популяризації журналу: «Бажаю Видавництву якнайскоріше стати на ноги, бо розумію значення й вагу такого корисного для нашої науки місячника як “Наша Культура”» [53], «“Наша Культура” — прекрасний журнал. Від щирого серця бажаю всім працівникам цього місячника творчого успіху в праці для добра нашої Батьківщини й св. Церкви» [55], «“Наша Культура” справді дуже цікавий і добре редагований місячник. Шкода тільки, що видавничі засоби не дозволяють на побільшення його розміру» [54].

Іван Огієнко намагався залучити якомога більше читачів, встановивши доступну ціну журналу — 25 центів (річна передплата 2,50\$). Він сподівався на більш масове розповсюдження журналу, аби «дати йому змогу справді бути в кожній українській хаті» [48]. Звертаючись до читачів за фінансовою допомогою зі сторінок журналу, редакція закликала: «Читайте новий місячник «Наша Культура»; «Українські меценати, — допоможіть «Нашій Культурі» подвоїтися розміром!»; «Дорогий Читачу! Якщо кожен з Вас приєднає

«Нашій Культурі» хоч одного нового передплатника, то Видавництво змогло б подвоїти розмір цього журналу».

Та незважаючи на всі зусилля, вінніпезький журнал спіткала така сама доля, як і варшавський: у жовтні 1953 р. він припинив своє існування, виконавши свою шляхетну місію і дотримавши свого гасла — «Творімо ж і на чужині українську культуру всіма силами своєї нації! Сил цих маємо і тут подостатку, і ними можемо спинити й винародовлення наших братів, й викривлення нашої вікової культури» [48].

1. *Битинський М.* Печатка князя Льва Даниловича / *М. Битинський* // Наша Культура. — 1952. — Лип. (чис. 9). — С. 25-32.
2. *Біда К.* «Ідеологія» советської літератури / *К. Біда* // Наша Культура. — 1951. — Листоп. (чис. 1). — С. 25-30.
3. Будуча мова Сталіна // Наша Культура. — 1952. — Трав. (чис. 7). — С. 31-32.
4. В Києві ... // Наша Культура. — 1952. — Квіт. (чис. 6). — С. 4.
5. Вирубують карпатські ліси // Наша Культура. — 1953. — Квіт. (чис. 6). — С. 37.
6. Виставка творів самодіяльних мистців відбулася в Сталіно (Донбас) // Наша Культура. — 1953. — Квіт. (чис. 6). — С. 38.
7. *Войтович Л.* Галицько-Волинські етюди / *Леонтій Войтович*. — Біла Церква : Вид. Пшонківський О. В., 2011. — 477 с.
8. *Воротняк Т. І.* Канадський українськомовний часопис «Наша культура» (Вінніпег, 1951–1953 рр.): культурологічний та освітній аспекти / *Т. І. Воротняк* // Наукові записки Інституту журналістики / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — Київ : Ін-т журналістики, 2007. — Т. 26 (січ./берез.). — С. 180-183.
9. *Воротняк Т. І.* «Наша Культура» як продовження програми однойменного варшавського часопису / *Т. І. Воротняк* // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : наук. збірник. Сер. історична та філологічна. — Кам'янець-Подільський, 2006. — Вип. 3. — С. 63-72.
10. *[Гаєвський Степан]*. Історичне викривлення. 700-ліття коронації короля Данила / *єпископ Сильвестр* // Наша Культура. — Жовт. (чис. 12). — С. 5-8.
11. *Жук Б.* Орнамент та техніка золотих сережок Великокняжої доби Київської Русі / *Б. Жук* // Наша Культура. — 1953. — Лют./берез. (чис. 4/5). — С. 27-32 ; серп./верес. (чис. 10/11). — С. 17-22.

12. *Жук Б.* Українське килимарство / *Б. Жук* // *Наша Культура*. — 1952. — Лют. (чис. 4). — С. 25-30.
13. Засудженці з процесу СВУ ... // 1952. — Черв. (чис. 8). — С. 35-36.
14. «Історичний Словник української мови» // *Наша Культура*. — 1951. — Листоп. (чис. 1). — С. 36.
15. *Килимник С.* Писанка / *С. Килимник* // *Наша Культура*. — 1953. — Лют./берез. (чис. 4/5). — С. 31-36 ; черв. (чис. 8). — С. 13-16.
16. *Ковалів П.* Український народ як нація / *П. Ковалів* // *Наша Культура*. — 1952. — Лют. (чис. 4). — С. 5-12.
17. *Котляр М.* Данило Галицький : біогр. нарис / *Микола Котляр*. — Київ : ВД «Альтернативи», 2002. — 328 с. : іл.
18. *Ляхоцький В.* Відновлення «Нашої культури» православним первоієрархом Канади / *Володимир Ляхоцький* // *Просвітитель* : Видавничо-редакційна діяльність Івана Огієнка (митрополита Іларіона). — Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2000. — С. 248-257.
19. *Ляхоцький В.* Тільки книжка принесе волю українському народові ... : Книга, бібліотека, архів у житті та діяльності Івана Огієнка (митрополита Іларіона) / *Володимир Ляхоцький*. — Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2000. — 664 с.
20. Мистецтво з наказу // *Наша Культура*. — 1952. — Лип. (чис. 9). — С. 37.
21. «Наша Культура» (1935–1937) : сист. покажч. змісту / упоряд. *Н. Прокopenко* ; наук. ред. *Л. Головата* ; НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника. — Львів, 2006. — 124 с.
22. Нищення пам'яток української культури // *Наша Культура*. — 1952. — Трав. (чис. 7). — С. 3.
23. [Огієнко І.]. Благословення й освячення церковних і не церковних речей / *Іларіон, митрополит* // *Наша Культура*. — 1953. — Лип. (чис. 9). — С. 15-22.
24. [Огієнко І.]. Воскреснемо й ми! / *Іларіон, митрополит* // *Наша Культура*. — 1953. — Трав. (чис. 7). — С. 5-8.
25. [Огієнко І.]. Всеканадійська конференція духовенства Української православної церкви / *Іларіон, митрополит* // *Наша Культура*. — 1952. — Жовт. (чис. 12). — С. 13–16.
26. [Огієнко І.]. Всесвітня трагедія. 500-ліття упадку Візантії / *Іларіон, митрополит* // *Наша Культура*. — 1953. — Серп./верес. (чис. 10/11). — С. 5-16.
27. [Огієнко І.]. Гебраїзми в старослов'янській біблійній мові / *Іларіон, митрополит* // *Наша Культура*. — 1952. — Черв. (чис. 8). — С. 17-24 ;

1953. — черв. (чис. 8). — С. 5-10 ; лип. (чис. 9). — С. 9-14 ; жовт. (чис. 12). — С. 9-12. — Підп.: *Вінніпег, Канада. 8.VI.1949.*
28. [Огієнко І.]. Інфляція людини / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1952. — Січ. (чис. 3). — С. 5-17.
  29. [Огієнко І.]. Любімо свою Церкву! / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1952. — Лип. (чис. 9). — С. 17-20.
  30. [Огієнко І.]. Любов / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1952. — Черв. (чис. 8). — С. 11-12.
  31. [Огієнко І.]. Молитва / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1953. — Лют./берез. (чис. 4/5). — С. 8.
  32. [Огієнко І.]. Наш символ віри. Його повстання й історія. 1500 літній ювілей його вселенського вжитку / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1951. — Листоп. (чис. 1). — С. 7-14 ; груд. (чис. 2). — С. 5-14.
  33. [Огієнко І.]. Початок українського друкарства / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1952. — Листоп. (чис. 1). — С. 5-10.
  34. [Огієнко І.]. Привіт митрополита Іларіона до всієї Канади / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1953. — Січ. (чис. 3). — С. 17-18.
  35. [Огієнко І.]. Радуймося й веселімося, бо Господь постійно з нами! 35-ліття Української Православної Церкви в Канаді / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1953. — Серп./верес. (чис. 10/11). — С. 23-26. — Підп.: *Вінніпег, 7-го липня, Року Божого 1953-го, на день Різдва Св. Предтечі й Хрестителя Господнього Івана.*
  36. [Огієнко І.]. У неділю святу / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1953. — Квіт. (чис. 6). — С. 9-10.
  37. [Огієнко І.]. Христос Воскрес / *Іларіон, митрополит* // Наша Культура. — 1953. — Квіт. (чис. 6). — С. 9-10.
  38. [Огієнко І.]. Червоне яєчко / *І. О.* // Наша Культура. — 1953. — Лют./берез. (чис. 4/5). — С. 51-52.
  39. Охорона українських пам'яток // Наша Культура. — 1952. — Чис. 12. — Стовп. 21-24. — Передрук з газ. «Радянське мистецтво» (1952, 4 черв.).
  40. *Полонська-Василенко Н.* Велика княгиня українська, свята Ольга / *Н. Полонська-Василенко* // Наша Культура. — 1952. — Січ. (чис. 3). — Стовп. 18-24 ; лют. (чис. 4). — Стовп. 17-24.
  41. *Полонська-Василенко Н.* Князь Київський Аскольд і перше Хрещення Руси / *Н. Полонська-Василенко* // Наша Культура. — 1952. — Черв. (чис. 8). — С. 23-30.
  42. Прихована русифікація // Наша Культура. — 1952. — Жовт. (чис. 12). — С. 4.
  43. Руйнація історичних пам'яток // Наша Культура. — 1952. — Жовт. (чис. 12). — С. 3.

44. Советський театр // Наша Культура. — 1952. — Листоп. (чис. 1). — С. 37.
45. *Собацька Є.* «Молюся за весь рідний край ...»: штрихи до життєпису Івана Огієнка та його культурологічної діяльності / *Євгенія Собацька.* — Кам'янець-Подільський : ПП. Мошак М. І., 2007. — 276 с. — Із змісту: У фокусі — Україна: до характеристики культурологічної діяльності Івана Огієнка канадського періоду (за матеріалами «Нашої Культури» 1951–1953 рр.). — С. 110–119 ; Штрихи до портрета Івана Огієнка — книголюба (за матеріалами його перших канадських журналів — «Слово Істини» та «Наша Культура»). — С. 198–205 ; Перші канадські часописи Івана Огієнка («Слово Істини» та «Наша Культура») як взірці національної журналістики. — С. 206–216.
46. Сумна доля Михайлівського монастиря // Наша Культура. — 1951. — Листоп. (чис. 1). — С. 36–37.
47. Сумні 20-ті роковини штучного голоду в Україні ... // Наша Культура. — 1953. — Серп./верес. (чис. 10/11). — С. 32.
48. Творимо українську культуру всіма силами нації! Новий місячник «Наша Культура» // Наша Культура. — 1951. — Листоп. (чис. 1). — С. 5–7. — Підп.: *Редакція «Наша Культура».*
49. *Тимошик М.* Канадські україномовні часописи «Слово істини», «Наша культура», «Віра й культура» / *Микола Тимошик* // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. шостої Всеукр. наук.-теорет. конф. 11–13 трав. 2000 р. / за ред. *М. М. Романюка.* — Львів, 2000. — С. 169–174.
50. Українське не до вподоби // Наша Культура. — 1952. — Жовт. (чис. 12). — С. 4.
51. *Цельняк І.* Українські князі. Данило : перекази про князювання Ростиславовичів у Галицькій та Романовичів у Галицько-Волинській державі / *Ірина Цельняк.* — Львів : Край, 2006. — 180 с.
52. *Чапуга С.* Де ж корона Данила Галицького / *Степан Чапуга* // Галічина. — 2003. — 19 серп.
53. Читачі про «Нашу Культуру» // Наша Культура. — 1952. — Груд. (чис. 2). — С. 24.
54. Читачі про «Нашу Культуру» та її видання // Наша Культура. — 1953. — Жовт. (чис. 12). — С. 37–38.
55. Читачі про «Нашу Культуру» та її видання, і про «Поділ» // Наша Культура. — 1953. — Серп./верес. (чис. 10/11). — С. 37–38.
56. *Шугаєвський В.* Нищення в Україні національно-культурних цінностей / *В. Шугаєвський* // Наша Культура. — 1952. — Берез. (чис. 5). — С. 7–12 ; квіт. (чис. 6). — С. 25–30.